

Spoločenskovedná metateória K. Marxa

Sylabus kurzu, ZS 2017/2018

Konanie:	pondelok, 12:35 – 14:05, š520
Kód:	A-AMOLO-18/15
Kredity/hodiny:	5/2
Vyučujúci:	Mgr. Juraj Halas, PhD. (juraj.halas@uniba.sk)
Konzultácie:	pondelok, 14:30 – 16:30, š518
Web kurzu:	http://www.halas.tk/vyuka/smkm

Cieľom kurzu je dôkladne sa oboznámiť so základnými metodologickými a filozofickými predpokladmi Marxovej teórie spoločnosti, ako ich sformuloval na viacerých miestach, najmä mimo *Kapitálu* (ktorým sa zaoberá kurz „Metodológia kritickej sociálnej vedy K. Marxa“). Kurz umožňuje jednak získať prehľad vo vývoji Marxovho chápania východísk spoločenských vied, jednak zorientovať sa v špecifickej terminológii, ktorú Marx zaviedol a ktorá sa dodnes používa.

1 Hodnotenie kurzu

Za kurz možno získať 5 kreditov. Pri záverečnom hodnotení sa prihliada na tri faktory: aktívnu účasť na hodinách, vypracovanie domácich úloh a absolvovanie dvoch krátkych testov.

1.1 Aktívna účasť na hodinách

Kurz má charakter textového seminára a vyžaduje aktívnu účasť na hodinách. Pri hodnotení aktivity na seminári sa zohľadňuje:

1. schopnosť prísť na seminár včas, s fyzickou kópiou prečítaného textu a vypracovanou domácou úlohou (pozri ďalej);

2. schopnosť klásť otázky týkajúce sa nejasností alebo problematických pasáží v prečítanej literatúre;
3. schopnosť pretlmočiť prečítaný text, objasniť ho, zaujať k nemu kritický postoj;
4. schopnosť porozumieť otázkam k textu a sformulovať odpoveď;
5. schopnosť konštruktívne reagovať na názory ostatných.

1.2 Domáce úlohy

V niekoľkých prípadoch sa k povinnej literatúre zadá problém, ktorý treba vyriešiť písomne a riešenie odovzdať do nasledujúcej hodiny e-mailom na adresu juraj.halas@uniba.sk.

K domácim úlohám obvykle dostanete písomnú spätnú väzbu. Pri hodnotení domácich úloh sa berie do úvahy:

1. schopnosť porozumieť prečítanej literatúre, zaujať k nej kritický postoj a jasne, s použitím vhodnej terminológie ho formulovať (50 %);
2. gramatická, pravopisná a štylistická kvalita prejavu (50 %).

Za domácu úlohu možno získať vždy päť bodov.

Presný posledný termín odovzdania úlohy je **v sobotu večer (do 23:59)** pred nasledujúcou hodinou. Úloha odoslaná neskôr sa nebude zohľadňovať a študent/-ka za ňu získa 0 bodov. Úlohy vo forme konšpektov, ktoré len reprodujú text, budú hodnotené minimálnym alebo nulovým počtom bodov. Neodovzdaná domáca úloha sa hodnotí 0 bodmi. Neprítomnosť na hodine neospravedlňuje neodovzdanie domácej úlohy. Za neodovzdanú úlohu nemožno spätne získať body. Súčasťou riešenia domácich úloh je i práca s nimi na seminári – okrem odovzdania úlohy e-mailom si ju tiež treba priniesť na hodinu.

1.3 Testy

V priebehu semestra absolvujete dva testy: jeden zhruba v polovici semestra a jeden v skúšobnom období. Každý z nich bude trvať asi 30 minút a bude hodnotený 10 bodmi. Otázky v teste sa budú týkať prečítaných textov a informácií z prednášok; okruhy otázok budú zverejnené minimálne dva týždne pred konaním každého z testov.

1.4 Známkovanie

Záverečná známka sa vypočíta na základe bodov získaných za domáce úlohy a testy. Nedostatočná aktivita na kurze, časté neskoré príchody, zabudnutý text a pod. sa môžu odraziť v strhnutí bodov z tohto celkového počtu, čo ovplyvní záverečnú známku.

Horná hranica bodov bude závisieť od celkového počtu domácich úloh (ktorý zase závisí od toho, ako rýchlo budeme počas semestra napredovať). Nasledujúca tabuľka pracuje s predpokladom, že za celý semester vypracujete 6 domácich úloh (spolu 30 bodov) a absolvujete 2 testy (spolu 20 bodov). Ak bude počet domácich úloh väčší alebo menší, uvedená stupnica sa prepočíta podľa rovnakého kľúča (90 – 100 % = A, 80 – 89 % = B, ...).

ZNÁMKA	POČET BODOV
A	50 – 45
B	44 – 40
C	39 – 35
D	34 – 30
E	29 – 25
FX	menej ako 25 bodov

1.5 Absencie

Na kurze sa tolerujú najviac dve absencie počas semestra. Absencia však nie je dôvodom na neodovzdanie domácej úlohy. Neúčast' na priebežnom teste sa hodnotí 0 bodmi z 10.

2 Štruktúra kurzu

Keďže ide o textový seminár, ťažisko práce spočíva v interpretácii a analýze primárnej literatúry. Pri každom stretnutí sa v jednotlivých bodoch uvádza povinná literatúra. Všetky texty sú k dispozícii v elektronickej podobe na stránke kurzu.

Hoci sú texty dostupné v elektronickej podobe, je dôležité (a na kurze sa to vyžaduje), aby ste pracovali s ich fyzickými kópiami, v ktorých môžete podčiarkovať, vpisovať si do nich poznámky a podobne. To znamená, že na seminár nestačí prísť s notebookom, tabletom alebo čítačkou s elektronicou verzou textu.

1. Úvodné stretnutie. Marx, filozofia a sociálne vedy
2. Hegelova teória modernej spoločnosti a klasická politická ekonómia
3. Od filozofickej kritiky náboženstva k filozofickej kritike politiky
  - MARX, K.: Úvod ku kritike Hegelovej filozofie práva. In: MARX, K. – ENGELS, F.: *Svätá rodina a iné rané filozofické spisy*. Bratislava : Vydavateľstvo politickej literatúry, 1963. s. 11 – 23.
4. Marxov pokus o filozofickú kritiku politickej ekonómie
  - MARX, K.: *Ekonomicko-filozofické rukopisy*. In: MARX, K. – ENGELS, F.: *Malé ekonomické spisy*. Bratislava : Vydavateľstvo politickej literatúry, 1966.
    - Predslov, s. 34 – 36
    - „[Odcudzená práca]“, s. 71 – 82
5. Marxov obrat od filozofie k sociálnym vedám
  - MARX, K.: Tézzy o Feuerbachovi. In: MARX, K. – ENGELS, F.: *Nemecká ideológia*. Bratislava : SVPL, 1961. s. 523 – 525.
6. Marxov obrat od filozofie k sociálnym vedám
  - MARX, K. – ENGELS, F.: *Nemecká ideológia*. Bratislava : SVPL, 1961.
    - Predslov, s. 19 – 20
    - „I. Feuerbach. Úvod“, s. 21 – 22
    - „A. Ideológia vôbec, nemecká osobitne“, s. 22 – 49
    - „[2.] Pomer štátu a práva k vlastníctvu“, s. 59 – 67

PRIEBEŽNÝ TEST
7. Takzvaný „historický materializmus“
  - MARX, K.: Ku kritike politickej ekonómie. Predslov. In: MARX, K. – ENGELS, F.: *Vybrané spisy v piatich zväzkoch. Druhý zväzok, 1850 – 1866*. Bratislava: Pravda, 1977. s. 435 – 439.
8. Rozpory metodologickej reflexie a bádateľskej praxe?
  - MARX, K.: Formy predchádzajúce kapitalistickej výrobe. In: MARX, K. – ENGELS, F.: *Vybrané spisy v piatich zväzkoch. Druhý zväzok, 1850 – 1866*. Bratislava: Pravda, 1977. s. 391 – 413.

- MARX, K.: [List redakcii časopisu Otečestvennyje Zapiski, november 1877]. In: MARX, K. – ENGELS, F.: *Vybrané listy v troch zväzkoch. Druhý zväzok, 1870 – 1887*. Bratislava: Pravda, 1987. s. 173 – 174.

9. Marxova vyspelá spoločenskovedná metateória

- MARX, K.: Úvod [ku kritike politickej ekonómie]. In: MARX, K. – ENGELS, F.: *Vybrané spisy v piatich zväzkoch. Druhý zväzok, 1850 – 1866*. Bratislava: Pravda, 1977. s. 365 – 390.

10. Marxova vyspelá spoločenskovedná metateória

- MARX, K.: *Kapitál: Kritika politickej ekonómie. Prvý zväzok*. Bratislava : Pravda, 1985.
  - „1. Pracovný proces“, s. 157 – 163, po odsek začínajúci „Vráťme sa k nášmu...“
- *Handout*: MARX, K.: Výrobný spôsob (úryvky z I. a III. zv. *Kapitálu*)

10. – 11. Voliteľné témy (poslucháči a poslucháčky určia):

- Vývoj Marxovho poňatia komunizmu
- Marxizmus a filozofia v 19. a 20. storočí
- Marxov vplyv na vybrané spoločenskovedné disciplíny
- Marx, ekológia a feminizmus

12. Závery: konfrontácia so sekundárnou literatúrou

3 Odporúčaná literatúra

- ARNDT, A.: *Karl Marx. Versuch über den Zusammenhang seiner Theorie*. Berlin : Akademie Verlag, 2012. 2. vyd.
  - podrobný výklad, ktorý zhruba kopíruje štruktúru kurzu
- CLARKE, S.: *Marx, Marginalism, and Modern Sociology*. London : Palgrave Macmillan, 1991. Dostupné na <https://files.warwick.ac.uk/simonclarke/files/pubs/mmm2.pdf>.
  - druhá a tretia kapitola podrobne pojednávajú o viacerých témach z bodov 2, 3 a 4
- COLLETTI, L.: Introduction. In: MARX, K.: *Early Writings*. London : Penguin Books, 1973.
  - užitočný úvod k textom z bodov 3, 4
- FROMM, E.: *Obraz človeka u Marxe*. Brno : L. Marek, 2004.
  - pútavá a zrozumiteľná interpretácia Marxových textov, najmä toho z bodu 4, ktorá sa však v mnohom odkláňa od stanoviska, z ktorého k Marxovi pristupuje tento kurz
- HEINRICH, M.: *Die Wissenschaft vom Wert*. Münster : Westfälisches Dampfboot, 2014.
  - prvá kapitola k bodu 2, tretia a štvrtá kapitola k bodom 3 – 9
- LINDNER, U.: *Marx und die Philosophie*. Stuttgart : Schmetterling Verlag, 2013.
  - podrobný výklad, ktorý zhruba kopíruje štruktúru kurzu
- MATTICK JR., P.: *Social Knowledge: An Essay on the Nature and Limits of Social Science*. London : Hutchinson, 1986.
  - piata a šiesta kapitola k bodom 8 a 9
- SAYER, D.: *The Violence of Abstraction*. London : Basil Blackwell, 1987.
  - k bodom 6 a 7